

KOMITET DO SPRAW RADIA I TELEWIZJI
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
OŚRODEK BADAŃ OPINII PUBLICZNEJ I STUDIÓW PROGRAMOWYCH

00-950 Warszawa, skr. pocztowa 46, tel. 47-87-92, 43-46-51

Warszawa, lipiec 1984 r.

Komunikat z badań

OPINIE O FILMIE "KWADRATURA KOŁA"

6 lipca bieżącego roku 27-osobowemu audytorium pracowników "Poltelu" przedstawiono film produkcji angielskiej pt. "Kwadratura koła" poświęcony wydarzeniom w Polsce od czerwca 1980 do grudnia 1981 roku. Wśród widzów przeważały osoby w wieku średnim /30-49 lat/, mężczyźni o wykształceniu niepełnym wyższym lub wyższym, członkowie PZPR.

Po projekcji wszystkie te osoby proszone były o udzielenie odpowiedzi na pytania ankiety, która miała na celu zbadanie opinii o obejrzanym filmie.

Oceniając trafność przedstawienia w tym filmie obrazu Polski w okresie czerwiec 1980 - grudzień 1981, połowa widzów uznała, że ogólnie biorąc przedstawiono ten obraz trafnie, zaś 1/3 była przeciwnego zdania. Pozostali widzowie wstrzymali się od głosu.

W odpowiedzi na kolejne pytanie, która ze stron, władza czy "Solidarność", została w filmie pokazana bardziej przychylnie - a więc oceniając efekt propagandowy filmu - widzowie niemal równie często uważali, że w filmie przedstawiono bardziej przychylnie "Solidarność" jak też, iż obie strony zostały ukazane jednakowo. Tylko nieliczni badani byli zdania, że w filmie bardziej pozytywnie przedstawiono władze PRL.

Ogółowi badanych zaprezentowano ponadto kilka różnych stwierdzeń, które można by odnieść do filmu, prosząc o ustosunkowanie się do nich. Poniżej przedstawiamy rozkład odpowiedzi badanych¹.

¹ W zestawieniu pominięto odsetki odpowiadających "trudno mi powiedzieć".

STWIERDZENIE	zgadzam się	nie zgadzam się
- film jest paszkwilem na ustrój panujący w Polsce	56%	22%
- film prawdziwie pokazuje zależność Polski od ZSRR	52%	15%
- film jest przykładem tendencyjnej propagandy	52%	22%
- film ośmiesza Polskę i Polaków	48%	26%
- film jest wieloznaczny, nie ma wyraźnej tendencji politycznej	44%	26%
- film gloryfikuje "Solidarność"	37%	30%
- film dobrze wyjaśnia wydarzenia w Polsce w latach 1980-1981	18%	56%
- film pozwala zrozumieć sytuację i konflikty w Polsce	11%	41%

Podział głosów w odniesieniu do większości tez świadczy raczej o krytycznej ocenie przesłania politycznego filmu. Tylko w przypadku dwóch tez opinie widzów były inaczej podzielone. Pierwsza z nich dotyczyła kwestii szczególnie wyeksponowanych w filmie stosunków polsko-radzieckich; połowa widzów zgodziła się ze sposobem przedstawienia ich w filmie, uznając ten obraz za prawdziwy, zaś jedna szóstka widzów uznała, że ukazano je nieprawdziwie /1/3 zgłosiła brak opinii/. Druga zaś teza, dotycząca "Solidarności" wzbudziła wśród widzów kontrowersję, zyskując sobie niemal tyle samo głosów zgadzających się z nią, ile z nią się nie zgadzających. Jest to niewątpliwie związane z opiniami badanych na temat słuszności decyzji o rozwiązaniu NSZZ "Solidarność". Tu również wystąpiła wśród badanych kontrowersja, polegająca na tym, że liczba respondentów uznających decyzję za słuszną była zbliżona do liczby osób uznających tę decyzję za niesłuszną.

Każdemu z respondentów przedstawiono listę 12 czołowych postaci filmu prosząc o wypowiedź, czy ich zdaniem filmowa charakterystyka tych osób była trafna, zbyt krytyczna czy też zbyt pochlebna. Zdaniem większej części widzów trafnie przedstawiono postaci E.Gierka, St. Kani, M.Rakowskiego, M.Szczepańskiego, S.Wyszyńskiego, J.Glempa, L.Breźniewa, B.Aristowa i A.Gwiazdy.

Kontrowersyjne opinie wywołał sposób przedstawienia w filmie "Kwadratura koła" postaci gen. W.Jaruzelskiego. Tyle samo widzów uznało, że ukazano ją w filmie trafnie ile uznało, że przedstawiono ją zbyt krytycznie. Inną kontrowersję wzbudził sposób ukazania postaci

L. Wałęsy i J. Kuronia. Tyle samo osób uznało, że ukazano je w filmie trafnie ile uznało, że przedstawiono je zbyt pochlebnie.

Większość /2/3/ osób uczestniczących w pokazie uważała, że film ten powinien być pokazany przez Telewizję Polską.

Ewentualne przedstawienie "Kwadratury koła" na antenie TP świadczyłoby, zdaniem badanych, przede wszystkim o tym, że: obecnie władza ma poczucie społecznego poparcia i nie obawia się, że film ten mógłby je osłabić oraz że władza chce być otwarta i szczerą w stosunku do społeczeństwa.

Na zakończenie warto zaznaczyć, że badanie opinii na temat filmu "Kwadratura koła" przeprowadzone wśród pracowników "Poltelu" wykazało, iż ich opinie na temat filmu były znacznie mniej krytyczne niż opinie poprzednio badanych aktywistów partyjnych w Komitecie Dzielnicowym PZPR na Mokotowie.

Oba badania - w środowisku aktywistów partyjnych dzielnicy Mokotów i wśród pracowników "Poltelu", w większości członków PZPR - przeprowadzone były na małych, niereprezentatywnych zbiorowościach. Analiza porównawcza wyników badań w obu środowiskach nie pozwala w tych warunkach na stosowanie ścisłych metod.

Niemniej operując kategoriami większości lub mniejszości główne różnice w badanych środowiskach przedstawiają się jak następuje:

- ukazany w filmie obraz Polski w latach 1980-1981 był, zdaniem większej części aktywistów partyjnych, tendencyjnie zniekształcony, zaś wśród pracowników "Poltelu" przeważał pogląd, że obraz ten był trafny;

- stosunki polsko-radzieckie przedstawione w filmie były przez połowę aktywistów partyjnych ocenione jako nieprawdziwe, a przez 1/4 badanych jako prawdziwe; wśród pracowników "Poltelu" przeciwnie: połowa ich była zdania, że film prawdziwie ukazał stosunki polsko-radzieckie, 1/4 zaś, że nieprawdziwie;

- o ile blisko połowa aktywistów partyjnych była zdania, że filmu "Kwadratura koła" nie należy pokazywać w telewizji, 2/3 badanych pracowników "Poltelu" uznało, że film ten powinno się pokazać w telewizji.

Generalnie, druga grupa badanych przejawiała mniej jednolite i mniej krytyczne stanowisko wobec filmu, który był przedmiotem ich oceny, niż badani w pierwszej turze aktywiści partyjni.

